

Ladjust Sociaal Resultaat

Wet verplichte ggz

April 2019

In dit nummer

- 1 Wet verplichte ggz
- 1 Belangrijkste wijzigingen
- 2 Consequenties voor gemeenten
- 3 Crisismaatregel en zorgmachtiging
- 3 Aan de slag
- 4 Ondersteuning nodig?
- 5 Veel gestelde vragen
- 6 Contactgegevens

De Wvvgz versterkt de positie van zowel de cliënt als zijn naasten.

Wet verplichte ggz

Op 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte geestelijke gezondheid (Wvvgz) in werking. De Wvvgz vervangt vanaf die datum de wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (Bopz). Waar de wet Bopz zich uitsluitend richt op de gedwongen opname, staat in de nieuwe wet de behandeling van de cliënt centraal.

De wet heeft gevolgen voor gemeenten en ketenpartners. Deze factsheet bespreekt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie, beantwoordt enkele van de meest gestelde vragen en sluit af met een handreiking aan gemeenten.

Belangrijkste wijzigingen

De huidige wet Bopz richt zich op drie doelgroepen: psychiatrische patiënten, verstandelijk beperkten en psychogeriatrische patiënten. Per 1 januari 2020 vindt een splitsing plaats naar de Wet verplichte ggz en de Wet zorg en dwang (Wzd).

De Wvvgz legt meer nadruk op de positie en de betrokkenheid van de cliënt en zijn naasten, introduceert de familievertrouwenspersoon en regelt dat verplichte zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden.

Positie van de cliënt

In de Wvvgz staat dat de cliënt voldoende invloed moet kunnen uitoefenen tijdens de gehele periode van verplichte (opgelegde) zorg. Hulpverleners dienen regelmatig met de cliënt te overleggen en de zorg samen te evalueren. De cliënt heeft daarbij het recht om aan te geven welke zorg of welke behandeling zijn voorkeur heeft. Hulpverleners moeten hier zoveel mogelijk aan voldoen, mits de wensen van de cliënt niet in strijd zijn met goed hulpverlenerschap. Cliënten krijgen recht op uitleg in begrijpelijke taal. Dat betekent bijvoorbeeld dat er zo nodig een tolk beschikbaar is tijdens de hoorzitting.

Positie van de familie

De Wvvgz versterkt de positie van familie en andere directbetrokkenen. Niet alleen de cliënt, maar ook zijn naasten worden meer betrokken bij de beslissing of verplichte zorg nodig is. Familievertrouwenspersonen kunnen advies en bijstand verlenen tijdens het traject.

Participatie

De Wvvgz regelt verder dat er meer aandacht is voor de maatschappelijke deelname van de cliënt. De cliënt moet ofwel mee kunnen blijven doen ofwel voorbereid worden om na de behandeling weer aan maatschappelijk leven op te bouwen.

Consequenties voor gemeenten

De wet verplichte ggz brengt beleidsmatige en organisatorische gevolgen met zich mee. Adjust Sociaal Resultaat zet de belangrijkste voor u op een rijtje:

De wet heeft beleidsmatig een organisatorische consequenties voor gemeenten.

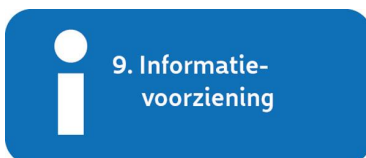
- 1. De positie van de burgemeester.** De huidige inbewaringstelling wordt vervangen door het kunnen opleggen van een 'crisismaatregel'. Daar zijn andere regels aan verbonden. Zo moet degene aan wie de maatregel wordt opgelegd, zo mogelijk worden gehoord. Ook komt er een regionaal overleg over de uitvoering van de Wvvgz tussen de burgemeester, het OM en de GGZ.
- 2. Opvangen en doorgeleiden van meldingen.** Iedereen die zich zorgen maakt over een inwoner moet dit kunnen melden bij de gemeente. Deze melding kan overigens ook anoniem worden gedaan. U bent als gemeente verplicht die melding te onderzoeken en tijdig af te handelen.

Artikel 5:1 stelt: *"Het college van burgemeester en wethouders draagt zorg voor het in behandeling nemen van meldingen betreffende personen voor wie de noodzaak tot geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht, het verrichten van onderzoek naar die noodzaak, het informeren van degene die de melding heeft gedaan en het zo nodig indienen van een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging bij de officier van justitie."*

- 3. Gewijzigde informatiedeling.** Belangrijke samenwerkingspartners voor gemeenten zijn de GGZ, het Openbaar Ministerie, de politie en de rechtsspraak. Zij moeten veilig relevante informatie kunnen uitwisselen. Het landelijk ketenbureau ontwikkelt een systeem waarop gemeenten moeten aansluiten. Daarnaast verplicht de Wvvgz gemeenten periodiek overleg te plegen met de partners in de zorg- en veiligheidsketen: de officieren van justitie, de geneesheer-directeuren van zorginstellingen, de politie en overige partners. Dit overleg dient minimaal ieder kwartaal plaats te vinden.

De nadruk op maatschappelijke participatie brengt consequenties op beleidsniveau met zich mee. Wanneer een zorgmachtiging wordt afgegeven en de verplichte zorg wordt opgestart, wordt in samenspraak met betrokkenen een zorgplan opgesteld. Daarbij wordt onderzocht hoe het met de randvoorwaarden voor maatschappelijke participatie is gesteld. Het is te verwachten dat de GGZ (ook) contact zoekt met de gemeente op het moment dat de beëindiging van de verplichte zorg in beeld komt. Als gemeente doet u er goed aan om hier rekening mee te houden bij de implementatie van de Wvvgz. Een logische samenhang met andere beleidsterreinen verdient aanbeveling, zoals bijvoorbeeld werk en inkomen, welzijn, zorg en wonen.

Op moment van schrijven vindt er overleg plaats tussen FFZ Nederland, de NZa, Zorginstituut Nederland, Zorgverzekeraars Nederland en het ministerie van VWS over de te verwachten kosten die voortvloeien uit de wet en over de financiering daarvan.

Bouwsteen 9 van de Sluitende aanpak personen met verward gedrag.

Crisismaatregel en zorgmachtiging

Indien er sprake is van acute verstoring van de openbare orde en veiligheid, kan de burgemeester onder de Wvvgz een crisismaatregel afgeven. Een belangrijk verschil met de IBS onder de huidige Wet Bopz is dat er al voorafgaand aan de crisismaatregel verplichte zorg kan worden opgelegd, mits het redelijk vermoeden bestaat dat de crisismaatregel zal worden genomen.

De maatregel kent een geldigheidsduur van ten hoogste drie dagen. Binnen die termijn zal een goed onderbouwde beslissing moeten worden genomen of er wordt overgegaan tot een aanvraag van de verlengingen van de crisismaatregel of dat een aanvraag voor een zorgmachtiging volgt. De officier van justitie kan de rechter vragen om de crisismaatregel voort te zetten.

Indien er geen sprake is van een crisis met onmiddellijk dreigend gevaar, kan een procedure voor de aanvraag van een zorgmachtiging worden ingezet. Het college van burgemeester en wethouders is onder de Wvvgz verantwoordelijk voor indienen van een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging bij de Officie van Justitie.

Aan de slag

Richting 1 januari 2020 liggen er dus diverse implementatie- en veranderingsopgaven voor gemeenten:

- **Creëren van samenhang tussen beleidsterreinen:** waar mogelijk doet u er als gemeente goed aan te kijken waar de verbinding met de sluitende aanpak personen met verward gedrag is te maken. Daarnaast verdient het aanbeveling relaties te leggen rondom de eis van bevordering van maatschappelijke deelname door verbindingen te leggen met welzijn, zorg, huisvesting, werk en inkomen.
- **Inrichting van een meldings- en onderzoeksfunctie:** het moet voor bezorgde naasten en andere betrokkenen helder zijn waar zorgen over een andere inwoner gemeld kunnen worden. De interne procedure moet helder zijn: wie verricht het verkennend onderzoek naar aanleiding van de melding en hoe wordt bepaald of de betrokken inwoner (verplichte) GGZ nodig heeft?
- **Inrichting van de hoorplicht van de burgemeester:** de burgemeester toetst of naar zijn (haar) oordeel aan de criteria voor het afgeven van een crisismaatregel is voldaan. Overigens kan de burgemeester het horen van de betrokkene mandateren.
- **Organiseren van gegevensdeling:** elke deelnemende professional moet steeds de afweging maken welke informatie hij binnen zijn bevoegdheden met andere deelnemers mag delen. Een van de ketenpartners is het Veiligheidshuis. Het handvat "Gegevensdeling in het zorg- en veiligheidsdomein" geeft weer wat op grond van de geldende privacyregelgeving is toegestaan.

Ondersteuning nodig?

Er liggen dus enkele bijkomende veranderopgaven voor gemeenten. Op de vorige pagina zijn we deze in hoofdlijnen geschetst. Het is logisch om deze opgaven te organiseren in samenhang met de aanpak rondom personen met verward gedrag. En om de diverse zorg- en ketenpartners in uw regio hierbij te betrekken.

De **adviseurs van Adjust** kunnen u hierbij desgewenst ondersteunen. Wij kunnen voor gemeenten bijvoorbeeld een stakeholderanalyse uitvoeren, zodat u zicht en grip krijgt op het gesprek met uw belangrijkste partners. We kunnen u ondersteunen bij het inrichten en optimaliseren van uw processen, zodat u voldoet aan de richtlijnen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Een ander voorbeeld is het ontwikkelen van formulieren ten behoeve van uw gegevensuitwisseling, zodat u met de ingang van de nieuwe wet dit deel van uw infrastructuur op orde hebt.

Workshop

Adjust | Sociaal Resultaat kan voor u een workshop organiseren rondom het thema Wvvgz. We bieden zowel een workshop vanuit Sociaalweb als incompany workshops op maat.

(Zie ook <https://www.sociaalweb.nl/events/wet-verplichte-ggz> voor de kalender)

Vragen?

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze factsheet over of over de workshop, dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. U treft hieronder onze contactgegevens. Wilt u weten wat wij voor u als gemeente (of zorgaanbieder) kunnen betekenen, dan gaan we graag – geheel vrijblijvend – het gesprek met u aan.

Contact

Jack van der Kruijs (managing consultant) | +31 6 39308354 | [LinkedIn](#)

Pjotr van Etten (senior consultant) | +31 6 23077589 | [LinkedIn](#)

Hoofdkantoor | +31 20 3080148 | [LinkedIn](#)

Veel gestelde vragen

Onderstaande lijst pretendeert uiteraard niet uitputtend te zijn. Staat uw vraag er niet tussen? Neem dan gerust contact met ons op

1. Welke interne en externe partners/stakeholders zou ik moeten betrekken?

In een oudere factsheet van GGZ Nederland ([link](#)) staat een mooi overzicht van de diverse actoren binnen de nieuwe wet. Dit zijn niet per se de partners waar gemeenten rechtstreeks mee van doen hebben, maar het zijn wel stakeholders die een rol spelen in het proces van de zorgmachtiging.

Onze aanbeveling is om in gesprek te gaan met de gesprekspartners die u betrokken hebt bij uw sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Daarnaast is het zinvol te kijken naar welke initiatieven er in de regio ontplooid zijn. Het Veiligheidshuis is wellicht een van de belangrijkste (schakel)partners.

Intern is het van belang om uw toegangsprocessen onder de loep te nemen. In hoeverre weten uw toegangsmedewerkers over de op handen zijnde veranderingen? Heeft u uw systeem ingericht op het verwerken van signalen van bezorgde naasten? Bent u op de hoogte van hetgeen u wel en niet mag vastleggen?

2. Is de burgemeester verplicht om de betrokkene zelf te horen?

Nee, de burgemeester kan de hoorplicht mandateren. Hij kan, bijvoorbeeld uit praktische overwegingen, de instelling waar de betrokkene verblijft vragen om de betrokkene in zijn plaats te horen. Daarnaast kan ook een wethouder gemandateerd worden om in plaats van de burgemeester betrokkene te horen.

3. Welke kosten kunnen we als gemeente verwachten?

Het is lastig om de hoogte van de kosten op voorhand in te schatten. Het lokaal implementeren van een nieuwe wet brengt altijd kosten met zich mee, al is het maar voor de tijd die u kwijt bent aan het inrichten. Overige kosten hangen af van de keuzes die gemeenten maken. Onze aanbeveling is om zoveel mogelijk aan te haken op bestaande infrastructuur, zoals een meldpunt, een bereikbaarheidsdienst en/of de al bestaande crisisorganisatie.

4. Wie is de patiëntvertrouwenspersoon (pvp)?

De pvp is iemand die advies en bijstand kan verlenen aan de betrokkene(n). Hij of zij kent de rechten van betrokkenen die met onvrijwillige zorg te maken krijgen. Bovendien opereert de pvp onafhankelijk van de zorgaanbieders, de geneesheer-directeur en de zorgverantwoordelijke. In die zin zijn er parallellen te trekken met de onafhankelijke cliëntondersteuner. Kijk voor meer informatie bijvoorbeeld eens op de website van [Stichting PVP](#).

5. Welke zorg kan op grond van de Wvvgz verleend worden?

Een aantal voorbeelden van zorg die verplicht kunnen worden opgelegd zijn: ontnemen van de vrijheid van betrokkene door hem over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf (als bedoeld in artikel 7:3, derde lid), het beperken van het recht op het ontvangen van bezoek, het uitoefenen van toezicht op de betrokkene en het beperken van de bewegingsvrijheid. Zie voor meer voorbeelden bijvoorbeeld de website over [Dwang in de zorg](#) van het Ministerie van VWS.

6. Er wordt binnen het wetskader gesproken over subsidiariteit, proportionaliteit en doelmatigheid. Wat wordt daarmee bedoeld?

De geneesheer-directeur (GD) van een zorginstelling heeft een centrale rol waar het gaat om de voorbereiding en de tenuitvoerlegging van verplichte zorg. *Subsidiariteit* betekent in dit kader dat de GD onderzoekt of er minder bezwarende alternatieven zijn die effectief zijn. Daarnaast wordt gekeken of de verplichte zorg evenredig is gelet op het beoogde doel (*proportionaliteit*) en of de verplichte zorg naar verwachting effectief zal zijn (*doelmatigheid*).

7. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Wet verplichte GGZ en Wet zorg en dwang?

De verschillen tussen deze twee wetten en hun samenhang is een van de onderwerpen die aan bod komt tijdens de workshop die Adjust | Sociaal Resultaat aanbiedt via Sociaalweb. Zie [Sociaalweb](#) voor meer informatie.

8. Waar kan ik meer informatie vinden?

- De Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) heeft al een en ander gepubliceerd.
- Het ministerie van VWS heeft de website '[Dwang in de zorg](#)' opgezet. U kunt ook kijken op de website van de [Rijksoverheid](#).
- Op twitter kunt u [@wvvgz](#) volgen voor het laatste nieuws.

Workshop volgen?

U kunt uw interesse voor een workshop kenbaar maken door uw gegevens achter te laten op dit formulier: <https://goo.gl/forms/IDvYki6ivz7Pya7p1>. Of u neemt contact met ons op via sociaalresultaat@adjust.nl of 020 – 3080148.